

8.

“Đi Tìm Thời Gian Đã Mất.”

Dalat, tối thứ Tư 24/12/1975.

Đêm Noel.

Những người bạn mời tôi tham dự một buổi dạ vũ. Sự hân hoan đón chào của họ khiến lòng tôi ảm đạm đôi chút. Điều ngạc nhiên trên hết chính là nếp nghĩ và dòng sinh hoạt giống y như cũ của những người trẻ miền Nam (điển hình là đám bạn tôi) trước cuộc đổi đời quan trọng vừa xảy ra chỉ nửa năm trước đó. Họ vẫn vô tư, vui nhộn, hát hò, khiêu vũ, cơ hồ những luật lệ khó khăn của chế độ mới chẳng chút làm cho họ quan tâm.

Trong chiều hướng nghĩ suy như vậy, giữa đám đông, tự dưng tôi đâm ra lạc lõng và càng thêm nhớ Nguyễn. Trên tư tưởng, tôi và Nguyễn gặp đúng tầng số nhau đến lạ. Chàng còn trẻ, cả tôi cũng trẻ, nhưng thật, phải viết, hai chúng tôi rõ ràng là những con người đã mất chân đứng trong xã hội hôm nay.

Những người bạn yêu cầu tôi đàn.

Nấp hộp mở ra, tôi ôm *violon* vào ngực. Và vụt nghĩ: “Chốc nữa đây sẽ bỏ tất cả để đi tìm Nguyễn.”

Chưa bao giờ, kể từ thuở đi vào đời nhau mà tôi lại nghe yêu Nguyễn nôn nao đến vậy. Lòng ngực như bị đè nặng bởi một niềm đau sắc nhọn. Và nỗi đau này chỉ dịu lại khi tiếng đàn cất lên, âm thanh lan rộng khắp núi đồi Dalat ban đêm.

Đột nhiên, từ ngoài cổng, Nguyễn lững lững đi vào, đôi mắt tôi sầm ánh buồn rười rượi. Chàng không tỏ chút vui mừng khi tôi buông đàn, tìm đến bên cạnh. Tôi hỏi gì, Nguyễn cũng không đáp. Người bạn chủ nhà vội vàng mời ngồi, Nguyễn chỉ lãnh đạm đứng ngậy. Tôi đưa chàng cốc rượu; chàng cầm lấy nhưng không uống. Cuối cùng, nốc một hơi, xong đặt chiếc cốc rỗng xuống trên cái bàn thấp gần đó, Nguyễn bỏ ra cửa.

Bước chân chàng ban đầu khập khiễng, sau phóng nhanh hướng về phố thị.

Trời đêm tĩnh mịch. Tiếng côn trùng rên rỉ. Tôi đứng nhìn theo dáng Nguyễn xa dần rồi mất hút. Từ phía nhà thờ Con Gà vang lên hồi chuông đóng đã. Hốt nhiên, tôi tự thấy mình quả là một cái gì băng quơ vô kể. Lòng ngỡ ngàng buồn, tôi chẳng hiểu tại sao mình lại hiện hữu nơi đây?

□

“A la Recherche du Temps Perdu”

[Những lời kể về mùa Noel 1975 được Nguyễn viết lại vào sách *Trên Sa* trong mùa Tết Bính Thìn (1976) trở về Dalat.]

Trên Sa a,

... Những sáng mệt mỏi, những chiều xót xa, và ban đêm, Bố đứng trong nhà nhìn ra thấy Mẫn ngồi uống café với những người xa lạ. Bố cảm thấy hình như Mẫn ung dung bình thản, tỉ lệ nghịch với nỗi đau vời vời trong lòng Bố. Bố ghét tất cả, nhất là Mẫn. Nhưng Bố cũng thương Mẫn đến ngây ngất. Bước chân Bố thật quẫn bách, rồi lại thấy lòng dịu đi đôi chút khi tự giải thích rằng tất cả chỉ là định mệnh.

Chưa bao giờ Bố thấy mình cô đơn như vậy, nhất là lúc đêm khuya ra balcon, Bố cứ đứng nhìn theo mãi cho đến khi bóng Mẫn và cô Mỹ Vân đã khuất ở cuối đường. Hai người cuối cùng trên đường khuya, một người cuối cùng của dãy phố ra balcon đứng chết lặng trong gió lạnh. Đêm ấy chẳng rõ có ai trong nhà biết Bố đang nhìn theo Mẫn không nhỉ? Giản lược đến độ chi ly rồi rã.

Buổi sáng Bố chỉ được gặp Mẫn ở điểm hẹn duy nhất trên lầu quán Tao Đàn, chiếc bàn trong góc gần cầu thang. Trên bàn lúc nào cũng có ly café để người tự bao giờ. Bố chỉ đến được với Mẫn trong khoảnh khắc rồi ra đi, để lại một phong thư. Và chạy mãi trên những con đường ngoằn ngoèo nếu cần, để tránh cái nhìn soi mói của định mệnh.

Có một lúc không nhớ rõ, cô Mỹ Vân bảo với Bố nên khuyên nhủ Mẫn ăn uống lại, chứ Mẫn chẳng ăn gì đã từ mấy hôm. Dưới mắt Bố, Mẫn như một cánh hoa đã tàn cắm trong chiếc độc bình thiếu nước, trở nên khô và gập lại đến thảm hại. Mẫn ngồi đối diện Bố, thất thần rồi rã. Bố chẳng muốn gì cả, càng gần đến ngày Noel, Bố Mẫn càng thêm khô sở khôn nạn. Con người lại có lúc ê chề đến thế sao?

Ngày 24/12, ngày định mệnh, ngày ước mơ của Mẫn và Bố, hoa mộng tươi thắm đến chùng nào. Trời hôm ấy xanh và trong vắt. Nắng mới thật ngọt ngào. Nắng ngọt ngào mùi đầu khổ. Vết nắng chẳng là phúc âm tự trời cao sao? Bố đứng nơi ngạch cửa, soi nắng vào những chón sâu thẳm nhất của lòng mình, nơi những đau khổ còn ẩn nấp, kiên cố, lì lợm.

Rồi buổi chiều, không chịu nổi với cảnh nô nức của thiên hạ trước ngày Chúa giáng sinh và cũng không biết được tình trạng hiện tại của Mẫn ra sao, Bố đi tìm Mẫn, chạy đến Tao Đàn hai bận, nhưng lại gặp Mẫn trên phố. Đầu Mẫn cúi gập xuống khi thấy Bố, và rẽ sang một nẻo khác. Mẫn mặc áo đen, chiếc áo mặc lần đầu khi gặp Bố. Trời chiều quá đẹp, Bố nghĩ

mãi đến điều đưa Mãn đi dạo phố như khi ở Sài Gòn những hôm trời đẹp.

Buổi tối ngày 24/12, Bố tìm Mãn tắt tả, trong đầu quay cuồng hai chữ Định Mệnh. Định Mệnh khắt khe đến vậy sao?

Cuối cùng Bố cũng gặp Mãn khi nhận ra tiếng đàn quen thuộc đang dạo bản Tristesse. Bố ghét bản này thậm tệ trong đêm ấy (xin lỗi ông Chopin, tôi yêu nhạc ông lắm chứ!), thấy mình như đang lạc vào một trò chơi quái đản mà mình chưa biết thế lệ chơi. Lạc lõng đến dị hợm, chỉ còn một cách chạy như một vũ khí cuối cùng để chống lại Định Mệnh, chống lại sự dị hợm của chính mình. Bố đàn lại trong đầu bản Duyên Thê mà nghe đau đớn lạ kỳ. Đêm Noel hoa mộng đã nát tan rồi! Vừa chạy, Bố vừa ngược nhìn lên trời tìm một vì sao, xem đó là hình ảnh vớt vát cuối cùng. Một hình ảnh đẹp, để mai sau mỗi khi nhớ đến, Bố còn mỉm được nụ cười chứ!

Chưa lúc nào Bố ghét Mãn cho bằng đêm ấy, Mãn hiện diện trong một party với những con người xa lạ. Và nỗi cô đơn trong Bố như tăng thêm một bậc. Bản Ave Maria Mãn đàn cho Bố trong băng nhạc đã như nổi ve vãn an ủi cuối cùng. Thánh đường đã vắng con chiên, những dây ghê nguyện nằm xếp hàng lạnh lùng im lặng. Chỉ còn một mình Bố vẫn ở lại để không nguyện cầu gì cả mà chỉ là tìm thấy sự tĩnh lặng rờn rợn thôi.

Một đêm, Bố thức thật khuya, ngôi bất động trong bóng tối vẫn còn ánh đèn đường chiếu trên mặt nhựa. Nhìn mãi, nghĩ băng quơ mãi rồi cuối cùng cũng thiếp đi trong hơi thở ngầy ngà mệt mỏi. Bố định lòng chẳng thèm nghĩ đến Mãn, nhưng trong giấc mộng tan nát đêm ấy cũng có Bố và Mãn dắt tay nhau thất thểu. Và khi trở mộng, Bố thấy tiếc mộng hơn bao giờ hết. Đêm Dalat lạnh lắm, gây hơi ẩm cũ để đổ lại giấc mộng cũng thật khó như cái điều Bố tự nhủ lòng hãy ghét Mãn thật sự. Bố thật ích kỷ khi có ý nghĩ tiếng đàn của người mình yêu đem ban phát cho thiên hạ đã làm Bố đau xót. Ly rượu đêm ấy Mãn mời Bố trong buổi dạ vũ trở nên chua cay lạ thường. Bố phải đổi lấy cả nụ cười và niềm yêu thương tốt đỉnh. Bố ghét bản Tristesse (xin lỗi ông Chopin lần nữa!), Bố lỡ nghe nó đêm ấy rồi. Nhưng may mắn là Bố chưa nghe bản Ave Maria, người bạn trung thành của Bố. Bố phải cảm ơn Mãn, cây đàn và tất cả. Đêm ấy Bố muốn làm cho Mãn chết thật. Ý nghĩ quái đản quá, Bố đánh đổ nó ngay, xoay khuynh hướng thù ghét sang tên chủ nhà mặc áo veste khi hấn cười giả lả với Bố. Cuối cùng vẫn không chịu được nên chỉ còn nước chạy. Chấp nhận mình thua to trên một khía cạnh nào đó, chẳng hạn như Bố đã không cười giả lả đưa đẩy được với tên bạn áo veste kia.

[Bây giờ nhớ lại, Bố vẫn còn thấy kinh dị. Đêm nay trong gió xuân lạnh lạnh hiền hòa, Bố tưởng như đang sống lại được khoảng thời gian nghiệt ngã ấy, trí óc nghe thật quay cuồng điên đảo. Nhưng tất cả vẫn chỉ là những kỷ niệm của Bố và Mẫn. Đi tìm lại thời gian đã mất, đặc biệt cho Trân Sa và cho Mẫn. Bố yêu kỷ niệm ấy lắm và nhớ nó mãi, một đời].

Nằm trong đêm vắng, Bố nghĩ đến ngày mai ngày mốt, đến một thời gian dài... nhưng vô ích, chẳng nắm gì được. Một bi hài kịch bơ vơ, thật quái đản. Bố nghĩ ra một người khổ sở ở Sài Gòn đỡ khổ hơn một người khổ sở trên Dalat. Dalat đẹp nhưng tàn ác lắm. Bố nhớ Mẫn có nói với Bố và Cậu Bá như thế. Như Bố đêm ấy, nằm nghe nỗi đau đi chậm vào lòng, quán quít khít khao, chẳng xoay trở gì được mà phải nằm yên chịu đựng. Bố nghĩ ra một điều là Mẫn trở lại Sài Gòn. Ở đó có Bà Ngoại và mấy Di, có tình thương ngút ngàn êm ái. Cũng chỉ tại Bố, một đêm viết lá thư oái oăm vờ Mẫn lên Dalat. Đêm viết thư ấy, Bố tưởng tượng Dalat là một thiên đường có giới hạn. Nhưng không ngờ địa ngục xảy ra thật, ngay giữa thiên đường.

Bố đọc đi đọc lại nhiều lần bài Il est d'étrange soir để xoa dịu sự bất an trong lòng. Bài này Bố học từ nhỏ, nhưng đêm đoạn trường này, Bố tìm lại nó, đọc ngẫu nhiên. Bài thơ phủ đầy tâm thức, cười cợt hơn bao giờ hết. Cười là vì Bố đã tìm đến với nó quá trễ để tìm một sự giúp đỡ cứu vớt khi đã sức cùng lực kiệt. Bố kiệt lực thật, chạy đuổi Mẫn, chờ đợi Mẫn, ghét bỏ Mẫn... để cuối cùng chẳng được gì cả. Bố nghĩ mình chỉ là con cò đui điếc cảm một lượt, hành động theo sự điều khiển tài tình của định mệnh.

*Con quay búng sẵn trên trời
Mờ mờ nhân ảnh như người đi đêm...*

Bố thêm rượu hơn bao giờ, uống không để say mà để lơ mơ tìm lại những kỷ niệm xưa, tô lên kỷ niệm ấy màu hồng tươi thắm. Bố thêm nghe nhạc để được tì tê hơn. Nhưng Bố không có cả hai điều vừa nói. Một đêm Bố phải chịu nhện đủ thứ.

Đêm 24 Chúa ra đời, thiên hạ nô nức đón chờ vui vẻ. Bố nhớ đã có nói với Mẫn trên con đường Bờ Hồ rằng Bố tưởng tượng ra những ngày cũ ở Sài Gòn như một hạnh phúc. Mẫn hỏi Bố có tiếc những ngày mình đã phung phí ấy không? Bố chỉ trả lời rằng, sao những ngày ấy không kéo dài luôn cho đến hôm nay, trên thành phố này. Nhưng rồi Bố thấy hạnh phúc cũng có ngay trong nỗi đau khổ. Hạnh phúc là mặt trái của đau khổ. Tại mình chưa nhìn ra đó thôi. Như mùa Noel ở

Dalat, mình cũng có hạnh phúc đó chứ dù hơi chua cay một chút!

[Nhìn lại thuở ấy, Bố thấy quả là một hạnh phúc, hiểu như một kỷ niệm đẹp hẳn sâu trong lòng. Về Sài Gòn, Bố cứ nhắc mãi cùng Mẫn mùa Noel 1975 ở Dalat, Mẫn có thấy vậy không?]
[]